

Vogelwerkgroep Meijendel

Jaarverslag 1988



"Zoolang echter ook in Holland de bouwvallen der woeste, oorspronkelijke natuur nog aanwezig zijn en nog niet door landbouw en beschaving zijn vernietigd, zoolang hebben wij hier genoeg te zien, en een stof ter bearbeiding, die een menschenleven zou kunnen bezighouden"

F.W. van Eeden, 1896

(C) Vogelwerkgroep Meijndel
December 1990

Samenstelling en tekstverwerking: H. P. van der Meer
Pentekeningen: H.P. van der Meer
Vermenigvuldiging: Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland

Figuur 1 De ligging van Meijndel



INLEIDING

Al meer dan dertig jaar worden door een groep amateurs systematische inventarisaties verricht van de broedvogels in Meijndel. Van 1958 tot en met 1985 gebeurde dat onder de naam 'Vogelpopulatie-onderzoek Meijndel' en sindsdien onder de naam 'Vogelwerkgroep Meijndel'. Het is in 1985 niet bij een verandering van naam gebleven. De opzet van het onderzoek onderging een wezenlijke verandering. Het werd namelijk al geruime tijd als een gemis ervaren dat de gegevens sinds 1958 niet op een gestandaardiseerde manier waren verzameld en verwerkt. Dat bemoeilijkte een vergelijking van de cijfers, zowel in ruimte als in tijd.

Toen in 1984 door SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland), in samenwerking met het Centraal Bureau voor Statistiek, op landelijke schaal begonnen werd met een broedvogel-monitoring-project (BMP), was dat een goede aanleiding om Meijndel daarbij aan te laten sluiten. Dat ging niet zonder problemen. In 1984 ging dan ook slechts een gedeelte van de tellers volgens de nieuwe methode aan de slag. Pas in 1985 konden alle broedvogeltellingen worden ingebracht in het BMP.

Na de broedvogeltellingen, werd ook aan de tellingen buiten het broedseizoen een betere basis gegeven. Hierbij werd gekozen voor maandelijkse punt-transect tellingen. Per telgebied worden daarbij de vogels geteld vanaf vaste punten, gedurende een vaste tijd.

De belangrijkste doelstellingen van de Vogelwerkgroep Meijndel zijn het mede richting geven aan natuurbehoud en natuurbeheer in Meijndel middels het verrichten van vogelinventarisatie en/of -onderzoek. Tevens streeft zij een goede samenwerking na met gelijkgerichte organisaties, teneinde de resultaten van haar onderzoeksactiviteiten mede bepalend te laten zijn voor natuurbehoud en natuurbeheer in zowel regionaal als landelijk verband.

Om dit doel te bereiken worden de verzamelde gegevens afgestaan aan de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage als beherende instantie en aan SOVON.

Het jaarverslag van de vogelwerkgroep heeft een ruime, landelijke, verspreiding gekregen.

Voor SOVON is het van belang dat de voor het BMP geïnventarisatieerde kavels een redelijke afspiegeling vormen van de vogels van ons duingebied en dat deze kavels zoveel mogelijk jaren achtereenvolgend worden geïnventarisatieerd.

Voor de DWL is het mede van belang om over zo actueel mogelijke gegevens te kunnen beschikken uit het gehele beheersgebied.

Het zou dan ook ideaal zijn als we jaarlijks alle 2000 ha van Meijndel zouden kunnen inventarisatieeren. In de praktijk blijkt het echter, vooral door een gebrek aan gekwalificeerde waarnemers, al moeilijk om een beperkt aantal kavels jaarlijks te inventarisatieeren. Zo zijn er sinds 1985 33 kavels in het kader van het BMP geteld, waarvan 'slechts' 14 jaarlijks. Ondanks deze problemen konden er in 1988 24 kavels worden geïnventarisatieerd.

In het vogelonderzoek in Meijndel kunnen drie belangrijke perioden worden onderscheiden. Van 1985 t/m 1977 werden alleen de kavels 1 t/m 17 geïnventarisatieerd. Dit zogenaamde A-gebied bevat het oorspronkelijk geïnfiltreerde deel van Meijndel. Vanaf 1978 werd ook het overige deel (het B-gebied) in het onderzoek betrokken. In 1984 werd overgegaan op een nieuwe inventarisatiemethode.

Deze drie perioden zijn op verschillende plaatsen in dit verslag terug te vinden.

BROEDVOGELS

De broedvogelinventarisaties in Meijndel vinden mede plaats in het kader van het landelijk Broedvogel-Monitoring-Project (BMP) van SOVON. Voor een beschrijving van de inventarisatiemethode kan worden verwezen naar ons verslag van 1986 en naar Van Dijk (1986) en Hustings (1985).

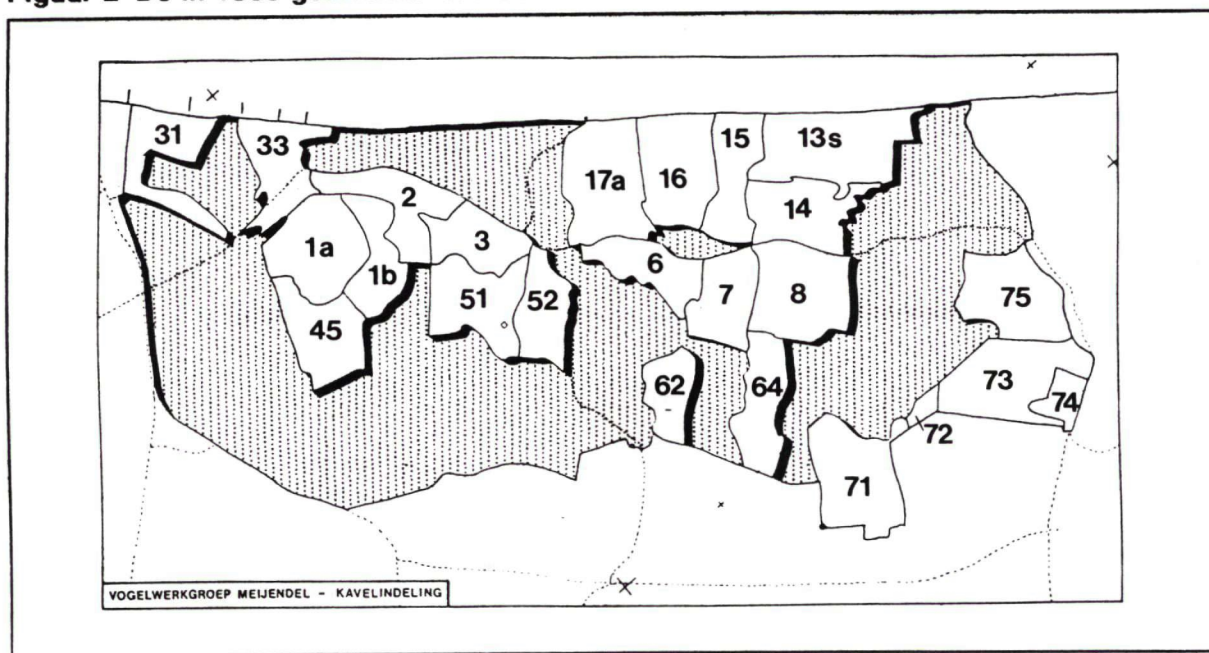
In 1988 werden 26 kavels in het kader van het BMP onderzocht. Helaas bleken achteraf de tellingen in de kavels 32 en 35 niet aan de eisen te voldoen, zodat er 24 kavels met een totale oppervlakte van ongeveer 850 hectare zijn overgebleven. Van deze 24 kavels werden er 22 ook in 1987 onderzocht. Verheugend is dat voor het eerst sinds 1983 kavel 17a weer in het onderzoek kon worden betrokken. De kavels 65, 84 en 85 zijn afgevallen wegens vertrek van de waarnemer en de kavels 4, 10 en 83 doordat waarnemers hun activiteiten beperkten.

In Figuur 2 is te zien waar de in 1988 geïnventariseerde kavels in Meijndel gelegen zijn. In tabel 2 staat wie de waarnemers in deze kavels waren en in tabel 1 wanneer de inventarisaties zijn verricht.

In tabel 3 staan de aantallen territoria per kavel.

Het vastgestelde aantal territoriumhoudende soorten was 90. In Figuur 3 staan de meest talrijke soorten. Om een vergelijking met andere duingebieden beter mogelijk te maken, geeft het rechterdeel van de figuur de top 10 waarbij de meeuwen buiten beschouwing zijn gelaten.

Figuur 2 De in 1988 geïnventariseerde kavels



[illegible]

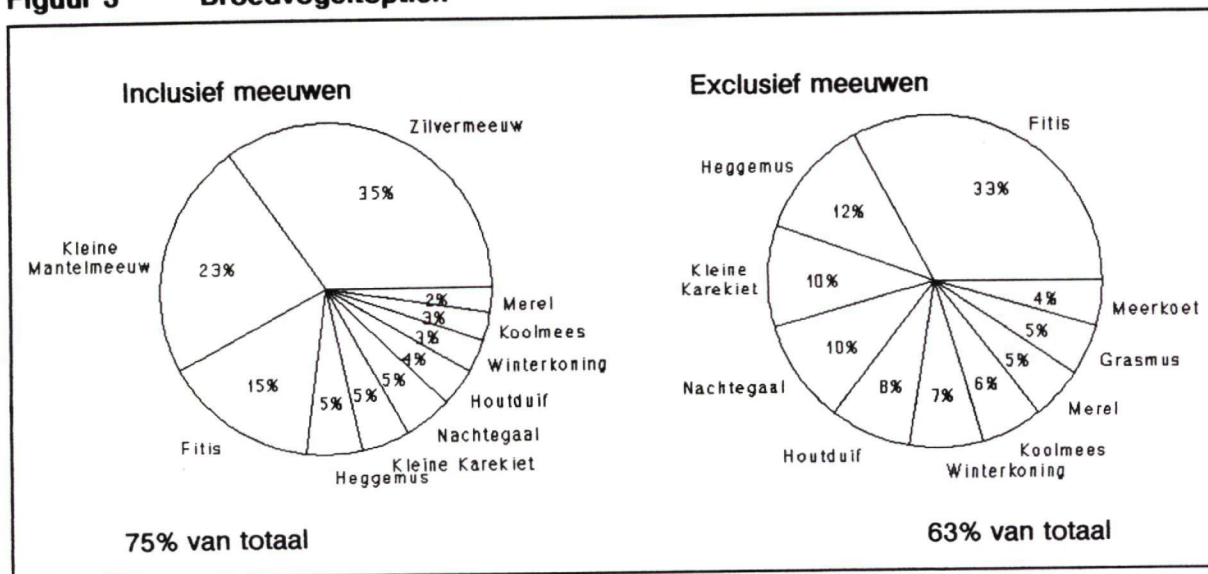
Juni				Juli				AANTAL BEZOEKEN							
000000000011111111112222222223				0000000000111											
123456789012345678901234567890				123456789012				kavel	art	apr	mei	jun	jul	tot	
1a	.	.	.	.	.	.	.	.	1a	1	3	3	3	.	10
1b	.	.	.	.	.	.	.	.	1b	2	3	4	3	.	12
2	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	4	3	4	1	12
3	.	.	.	.	.	.	.	.	3	1	3	6	4	.	11
6	.	.	.	.	.	.	.	.	6	1	4	3	4	1	13
7	.	.	.	.	.	.	.	.	7	1	4	3	3	.	11
8	.	.	.	.	.	.	.	.	8	1	4	4	4	.	13
13s	.	.	.	.	.	.	.	.	13s	2	3	3	3	.	11
14	.	.	.	.	.	.	.	.	14	2	4	4	4	.	14
15	.	.	.	.	.	.	.	.	15	.	5	6	3	.	14
16	.	.	.	.	.	.	.	.	16	.	5	6	3	.	14
17a	.	.	.	.	.	.	.	.	17a	2	2	3	5	.	12
31	.	.	.	.	.	.	.	.	31	2	2	2	2	.	8
33	.	.	.	.	.	.	.	.	33	1	2	3	2	.	8
45	.	.	.	.	.	.	.	.	45	1	3	2	2	.	8
51	.	.	.	.	.	.	.	.	51	3	3	2	2	.	10
52	.	.	.	.	.	.	.	.	52	1	3	3	3	.	10
62	.	.	.	.	.	.	.	.	62	.	2	2	3	1	8
64	.	.	.	.	.	.	.	.	64	1	5	5	2	.	13
71	.	.	.	.	.	.	.	.	71	2	4	3	2	.	11
72	.	.	.	.	.	.	.	.	72	2	3	4	2	.	11
73	.	.	.	.	.	.	.	.	73	2	3	4	2	.	11
74	.	.	.	.	.	.	.	.	74	2	3	4	2	.	11
75	.	.	.	.	.	.	.	.	75	2	4	4	2	.	12
Totaal								32	81	83	69	3	268		

tabel 2 Getelde kavels met waarnemers

1a	L. Snellink	31	C. Fonhof/L. v. Dam
1b	C. Fonhof/L. v. Dam	33	W. Kooij
2	H. v.d. Meer	45	G. Roozeboom
3	H. en G. Wilmink	51	B. Jacobs
6	H. Wanders	52	G. Wilmink
7	C. Fonhof	62	J. Bosland
8	R. Wanders	64	A. Matthijsen
13s	B. Dijkstra	71	B. Drost
14	F. Hooymans	72	A. Remeerus
15	A. Oppentocht-Schouten	73	A. Remeerus
16	J. Oppentocht	74	A. Remeerus
17	W. Hooymans *	75	J. Regeer

* Nieuw in het onderzoek

Figuur 3 Broedvogeloptien



tabel 3

Het aantal territoria per kavel in 1988

Kavel	1a	1b	2	3	6	7	8	13s	14	15	16	17a	subtot
Dodaars	.	.	.	.	2	3	.	.	1	.	1	3	10
Fuut	7	6	6	2	2	2	.	.	5	.	1	2	33
Geoorde Fuut	.	.	.	.	4	.	.	.	.	.	.	1	5
Aalscholver	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1
<u>Roerdomp</u>	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1
Knobbelzwaan	2	1	1	.	.	1	.	.	1	1	.	1	8
Nijlgans	.	.	1	.	.	1	.	.	1	.	.	1	4
Bergeend	.	2	1	2	1	1	.	.	4	1	1	1	14
Krakeend	3	2	5	2	2	2	.	1	6	.	6	5	34
<u>Wilde Eend</u>	7	4	7	4	4	3	.	.	5	2	5	4	45
Zomertaling	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1
Slobeend	2	1	2	1	2	1	.	.	3	2	3	4	21
Tafeleend	13	9	7	7	4	5	.	.	14	2	5	9	75
Kuifeend	25	8	10	6	3	4	.	.	25	1	12	13	107
<u>Torenvalk</u>	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Boomvalk	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
Fazant	5	7	9	7	5	7	2	2	2	2	1	5	54
Waterral	.	.	2	.	3	1	.	1	.	.	2	.	9
Waterhoen	7	2	3	1	4	2	.	.	3	1	2	2	27
<u>Meerkoet</u>	17	16	19	9	21	11	.	.	21	5	14	8	141
Scholekster	.	.	.	.	.	.	.	2	2	1	1	2	8
Griel *	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Kievit	1	.	.	.	2	1	.	.	.	.	2	.	6
Houtsnip	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1
<u>Wulp</u>	1	1	1	.	.	.	.	.	.	1	.	.	4
Stormmeeuw	.	.	.	.	.	.	1	72	3	23	17	19	135
Kleine Mantelmeeuw	.	.	.	.	.	.	26	389	90	230	345	732	1812
Zilvermeeuw	.	.	.	.	.	.	23	931	294	200	230	1072	2750
Holenduif	.	.	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.	5
<u>Houtduif</u>	9	19	16	6	12	12	34	5	4	8	14	7	146
Tortelduif	4	2	7	1	6	4	6	.	2	.	2	1	35
Koekoek	4	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1	2	28
Bosuil	1	.	.	.	1	.	2	.	.	.	.	.	4
Groene Specht	2	1	.	.	1	2	3	.	.	.	.	1	10
<u>Zwarte Specht</u>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Grote Bonte Specht	1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	2
Kuifleeuwerik	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Veldleeuwerik	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Boerenwaluw	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<u>Boompieper</u>	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
Graspieper	.	.	.	.	.	.	.	2	1	2	2	3	10
Gele Kwikstaart	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Witte Kwikstaart	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Winterkoning	33	9	13	16	14	7	14	4	7	1	3	26	147
<u>Heggenus</u>	21	13	31	22	32	14	35	29	14	9	12	31	263
Roodborst	5	4	1	2	7	5	6	.	.	.	.	1	31
Nachtegaal	25	16	27	15	28	17	26	7	8	5	8	17	199
Blauwborst	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1
Gekraagde Roodstaart	3	2	.	.	1	3	8	.	.	.	.	.	17
Paapje	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1

tabel 3 (vervolg)

Kavel	1a	1b	2	3	6	7	8	13s	14	15	16	17a	subtot
Roodborsttapuit	.	.	1	.	.	.	.	1	.	.	2	.	4
Tapuit	.	2	2	1	1	2	2	2	1	3	3	1	20
Beflijster	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
Merel	17	11	4	4	8	6	14	.	.	.	1	4	69
Zanglijster	1	1	1	.	1	1	1	.	.	.	.	.	6
Grote Lijster	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sprinkhaanrietzanger	.	1	4	3	1	1	3	3	2	1	2	3	24
Rietzanger	.	.	3	.	.	.	.	1	.	.	3	.	7
Bosrietzanger	4	2	21	3	7	2	.	4	10	.	2	3	58
Kleine Karekiet	55	35	73	25	40	21	.	17	38	18	16	22	360
Grote karekiet	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1
Braamsluiper	4	3	5	3	7	3	7	1	1	.	1	3	38
Grasmus	4	4	8	5	10	7	10	12	7	7	8	9	91
Tuinfluitier	3	2	1	1	5	2	2	.	1	.	.	3	20
Zwartkop	12	5	3	3	12	4	14	.	1	1	2	4	61
Tjiftjaf	7	3	2	.	6	3	2	1	1	.	.	2	27
Fitis	69	59	57	57	95	59	91	45	29	14	36	60	671
Staartmees	1	2	4	1	4	2	2	.	1	1	.	2	20
Glanskop	.	1	.	.	2	2	3	.	1	.	.	.	9
Matkop	2	1	.	.	1	1	2	.	.	.	.	.	7
Kuifmees	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Pimpelmees	5	5	1	.	4	4	8	.	1	1	.	1	30
Koolmees	6	8	6	8	13	11	14	1	1	1	1	5	75
Boomklever	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Boomkruiper	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Wielewaal	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
Vlaamse Gaai	2	3	2	2	4	2	4	1	1	.	1	2	24
Ekster	1	3	7	3	4	3	10	3	3	3	6	4	50
Kauw	3	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	5
Zwarte Kraai	1	2	3	2	1	1	1	1	.	.	1	2	15
Spreeuw	4	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5
Huismus	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ringmus	.	.	.	.	1	.	5	1	.	1	.	.	8
Vink	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Groenling	2	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4
Putter	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kneu	1	.	4	.	.	1	.	3	.	3	2	4	18
Barmsijs	3	2	2	.	6	3	11	.	.	.	.	1	28
Goudvink	4	6	3	.	5	2	6	.	2	.	2	2	32
Rietgors	9	3	8	2	7	2	.	4	5	2	8	5	55
Totaal territoria	419	293	399	229	414	256	408	1550	625	555	790	2116	8054
zonder meeuwen	419	293	399	229	414	256	358	158	238	102	198	293	3357
Aantal soorten	48	46	46	33	53	48	42	32	43	34	45	49	78

tabel 3 (vervolg)

Kavel	31	33	45	51	52	62	64	71	72	73	74	75	Totaal	kavels
Dodaars	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	5
Fuut	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36	10
Geoorde Fuut	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	2
Aalscholver	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
<u>Roerdomp</u>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Knobbelzwaan	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10	9
Nijlgans	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	4
Bergeend	.	.	1	.	.	.	1	.	.	1	.	2	19	13
Krakeend	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	1	37	12
<u>Wilde Eend</u>	.	5	9	.	.	.	.	.	.	.	10	1	70	14
Zomertaling	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Slobeend	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	10
Tafeleend	.	3	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	83	12
Kuifeend	.	13	8	.	.	.	.	.	.	.	.	2	130	13
<u>Torenvalk</u>	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	1	4	4
Boomvalk	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2
Fazant	4	3	3	19	9	1	6	7	3	3	.	7	119	23
Waterral	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9	5
Waterhoen	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	30	11
<u>Meerkoet</u>	.	9	9	.	.	.	.	1	.	.	.	1	161	14
Scholekster	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	1	11	8
Griel	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Kievit	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	7	5
Houtsnip	.	.	.	2	.	.	.	1	.	.	.	.	4	3
<u>Wulp</u>	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	2	8	7
Stormmeeuw	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	135	6
Kleine Mantelmeeuw	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1812	6
Zilvermeeuw	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2750	6
Holenduif	.	.	.	.	.	.	.	2	.	1	.	1	9	8
<u>Houtduif</u>	9	6	7	8	7	46	6	6	11	20	1	19	292	24
Tortelduif	.	1	2	1	.	.	.	1	1	.	.	2	43	16
Koekoek	.	2	2	.	2	3	2	1	1	1	.	3	45	21
Bosuil	.	.	.	1	1	1	1	.	1	.	.	.	9	8
Groene Specht	1	1	1	3	2	3	3	4	2	1	.	2	33	17
<u>Zwarte Specht</u>	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	1	3	3
Grote Bonte Specht	1	.	.	4	2	1	.	2	2	.	.	.	14	8
Kuifleeuwerik	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Veldleeuwerik	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	2
Boerenwaluw	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	3	1
<u>Boompieper</u>	.	.	.	.	.	1	.	2	4	6	2	3	19	7
Graspieper	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	13	7
Gele Kwikstaart	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	1
Witte Kwikstaart	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	1
Winterkoning	4	5	21	12	10	27	6	10	.	10	.	9	261	22
<u>Heggenus</u>	10	16	25	8	12	15	16	11	1	24	.	23	424	23
Roodborst	1	3	4	17	12	23	6	10	8	7	.	7	129	19
Nachtegaal	9	15	20	17	12	11	17	13	1	27	.	24	365	23
Blauwborst	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Gekraagde Roodstaart	2	.	.	7	5	7	4	4	4	5	.	8	63	14
Paapje	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1

tabel 3 (vervolg)

Kavel	31	33	45	51	52	62	64	71	72	73	74	75	Totaal kavels	
Roodborsttapuit	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	4
Tapuit	.	.	5	.	.	.	2	2	.	2	.	7	38	16
Beflijster	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Merel	6	8	12	12	11	20	10	9	1	17	2	12	189	21
Zanglijster	.	2	.	2	.	1	.	1	.	2	.	.	14	11
Grote Lijster	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	1
Sprinkhaanrietzanger	4	2	.	.	.	1	3	2	.	2	.	1	39	18
Rietzanger	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	3
Bosrietzanger	.	1	1	1	.	.	.	1	.	2	1	.	65	16
Kleine Karekiet	.	4	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	366	13
Grote karekiet	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Braamsluiper	1	2	3	1	.	2	2	2	.	5	.	3	59	20
Grasmus	9	4	17	3	3	2	11	11	.	22	2	9	184	23
Tuinfluitier	.	.	1	1	.	.	3	.	.	1	.	3	29	14
Zwartkop	3	2	3	10	6	10	6	5	.	4	.	5	115	21
Tjiftjaf	3	4	2	9	8	10	3	4	3	6	1	3	83	21
Fitis	20	41	34	57	34	56	49	41	13	104	1	80	1201	24
Staartmees	.	.	2	3	2	3	2	.	.	2	.	2	36	17
Glanskop	.	.	.	3	2	4	1	1	2	1	.	2	25	13
Matkop	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	9	6
Kuifmees	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	.	2	2
Pimpelmees	2	.	1	17	10	7	1	3	2	5	1	5	84	20
Koolmees	4	3	10	26	18	21	13	6	9	15	1	18	219	24
Boomklever	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
Boomkruiper	.	1	.	7	.	1	.	.	.	.	.	.	9	3
Wielewaal	.	.	.	1	2	1	.	.	.	.	.	.	5	4
Vlaamse Gaai	.	1	1	4	1	3	2	.	2	6	.	2	46	20
Ekster	7	3	3	8	3	7	3	1	2	8	.	6	101	23
Kauw	.	.	.	54	26	.	.	1	.	1	.	4	91	8
Zwarte Kraai	2	1	1	3	2	.	2	1	1	1	.	1	30	20
Spreeuw	.	.	.	21	9	2	.	8	.	.	.	.	45	6
Huisemus	.	.	.	24	.	.	.	.	.	.	.	.	24	1
Ringmus	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	9	5
Vink	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.	3	3
Groenling	2	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	2	9	5
Putter	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	1
Kneu	5	1	2	.	.	.	1	1	1	2	3	5	39	16
Barmsijs	.	.	4	1	.	1	2	.	2	1	.	1	40	14
Goudvink	.	1	3	2	.	2	.	.	.	2	.	2	44	15
Rietgors	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	56	12
Totaal territoria	111	169	232	374	213	295	186	175	81	322	32	296	10540	
zonder meeuwen	111	169	232	374	213	295	186	175	81	322	32	296	5843	
Aantal soorten	24	33	38	38	28	33	31	33	27	38	16	45	90	

* Uit veiligheidsoverwegingen is de Griet opgenomen zonder kaveleanduiding

VERGELIJKING MET EERDERE JAREN

In onderstaande tabel 4 worden de aantallen territoria vergeleken in de kavels die zowel in 1988 als in 1987 zijn geïnventariseerd. Het gaat hier om de volgende 22 kavels: 1a, 1b, 2, 3, 6, 7, 8, 13s, 14, 15, 16, 31, 33, 45, 51, 52, 62, 64, 71, 72, 73 en 75. In de laatste kolom staat het percentage verschil. De soorten zijn gerangschikt naar de mate van toe- of afname.

tabel 4 BMP 1987 - 1988 in dezelfde kavels

	1987	1988	% +/-		1987	1988	% +/-
[AFGENOMEN]							
Houtsnip	8	4	-50	Bergeend	19	16	-16
Kuifleeuwerik	2	1	-50	Staartmees	38	32	-16
Veldleeuwerik	6	3	-50	Rietgors	58	50	-14
Witte Kwikstaart	2	1	-50	Rietzanger	8	7	-13
Zilvermeeuw	3036	1655	-45	Kneu	34	30	-12
Bosuil	15	9	-40	Krakeend	35	31	-11
Nijlgans	5	3	-40	Wilde Eend	73	65	-11
Scholekster	13	8	-38	Vlaamse Gaai	47	42	-11
Groenling	11	7	-36	Fuut	38	34	-11
Tuinfluiter	35	23	-34	Heggenus	413	370	-10
Boomvalk	3	2	-33	Fazant	117	107	-9
Zwarte Specht	3	2	-33	Tafeleend	80	74	-8
Boompieper	23	16	-30	Braamsluiper	57	53	-7
Kleine Mantelmeeuw	1420	1054	-26	Tapuit	32	30	-6
Wulp	8	6	-25	Ekster	96	91	-5
Torenvalk	4	3	-25	Koolmees	205	196	-4
Ringmus	12	9	-25	Grasmus	173	166	-4
Tortelduif	53	40	-25	Houtduif	277	266	-4
Grote Bonte Specht	18	14	-22	Nachtegaal	332	324	-2
Kuifeend	143	115	-20	Fitis	1084	1061	-2
Stormmeeuw	137	115	-16				
[GELIJKGEBLEVEN]							
Holenduif	8	8	0	Wielewaal	5	5	0
Koekoek	40	40	0	Putter	1	1	0
Kuifmees	2	2	0	Goudvink	40	40	0
[TOEGENOMEN]							
Meerkoet	148	152	3	Sprinkhaanrietzanger	26	35	35
Kleine Karekiet	332	344	4	Glanskop	17	23	35
Huisvlieg	23	24	4	Zwartkop	75	106	41
Bosrietzanger	58	62	7	Kievit	4	6	50
Merel	157	173	10	Boerenwaluw	2	3	50
Gekraagde Roodstaart	49	55	12	Graspieper	6	9	50
Knobbelzwaan	8	9	13	Kauw	57	87	53
Matkop	8	9	13	Dodaars	4	7	75
Zwarte Kraai	24	27	13	Geoorde Fuut	2	4	100
Spreeuw	39	45	15	Waterhoen	14	28	100
Roodborst	102	121	19	Tijftjaf	35	78	123
Pimpelmees	64	78	22	Zanglijster	6	14	133
Barnsijs	31	38	23	Roodborsttapuit	2	5	150
Boomkruiper	7	9	29	Winterkoning	88	226	157
Groene Specht	23	30	30	Vink	1	3	200
Slobeend	13	17	31	Waterral	2	9	350
				Totaal	9705	8078	-17%

Zie de tekst voor de verschenen en verdwenen soorten

tabel 5 BMP 1985 - 1988 in dezelfde kavels

	1985	1986	1987	1988	index		1985	1986	1987	1988	index
Dodaars		7	6	4	6	86	Kramsvogel		1	1	0
Fuut	25	30	26	24	96	Zanglijster	6	6	2	11	183
Geoorde Fuut	5	4	2	4	80	Grote Lijster				1	
Aalscholver				1		Sprinkhaanrietzanger	17	17	19	19	112
Roerdomp	1			1	100	Snor		1			
Knobbelzwaan	4	5	4	5	125	Tortelduif	57	59	38	34	60
Nijlgans	4	5	3	2	50	Gekraagde Roodstaart	40	36	41	46	115
Bergeend	10	13	11	8	80	Paapje	1			1	100
Krakeend	19	18	22	20	105	Roodborsttapuit	2	2	1	3	150
Wilde Eend	41	42	46	40	98	Tapuit	15	16	19	18	120
Zomertaling				1		Beflijster				1	
Slobeend	9	11	7	11	122	Merel	112	129	118	123	110
Krooneend			1			Rietzanger	1	3	6	6	600
Tafeleend	47	53	47	43	91	Bosrietzanger	41	40	37	43	105
Kuifeend	85	92	83	62	73	Kleine Karekiet	235	202	232	240	102
Sperwer		1				Grote Karekiet				1	
Buizerd	1	1			0	Braamsluiper	49	41	42	40	82
Torenvalk	1	1	4	3	300	Grasmus	59	93	112	103	175
Boomvalk	1	1	3	1	100	Tuinfluit	21	22	30	20	95
Fazant	69	103	93	83	120	Zwartkop	46	58	58	83	180
Waterral	4	2	2	8	200	Fluiter			1		
Waterhoen	17	14	12	23	135	Tijftjaf	26	27	26	57	219
Neerkoet	113	97	95	99	88	Fitis	731	720	782	765	105
Scholekster	8	9	6	3	38	Goudhaantje	1				0
Griel				1		Grauwe Vliegenvanger	1		1		0
Kievit	4	2	2	6	150	Staartmees	25	22	29	24	96
Houtsnip	7	9	6	4	57	Glanskop	11	10	14	18	164
Wulp	7	7	4	4	57	Matkop	4	9	8	9	225
Holenduif	10	7	7	5	50	Kuifmees	3	3	2	2	67
Houtduif	196	173	167	175	89	Zwarte Mees	2	2	3		0
Turkse Tortel		2				Pimpelmees	49	47	54	66	135
Koekoek	34	27	27	25	74	Koolmees	144	177	161	147	102
Bosuil	12	10	13	8	67	Boomkleyer				1	
Ransuil		1				Boomkruiper	9	7	6	7	78
Groene Specht	19	14	17	24	126	Wielewaal	4	3	4	4	100
Zwarte Specht	2	2	2	1	50	Vlaamse Gaai	40	39	38	33	83
Grote Bonte Specht	10	10	16	12	120	Ekster	65	69	70	59	91
Kleine Bonte Specht	1		1		0	Kauw	50	59	56	87	174
Boomleeuwerik	5	3	2		0	Zwarte Kraai	14	18	18	20	143
Veldleeuwerik		1				Spreeuw	49	46	36	43	88
Boerenzwaluw	2	2	2	3	150	Huisemus	20	21	23	24	120
Boompieper	17	18	21	15	88	Ringmus	9	8	9	7	78
Graspieper	4	4	1	2	50	Vink	4	5	1	2	50
Gele Kwikstaart				1		Groenling	9	5	9	5	56
Eng. Gele Kwikstaart	1				0	Putter		1	1	1	
Witte Kwikstaart	2	1	2	1	50	Sijs		1			
Winterkoning	52	55	58	141	271	Kneu	56	46	20	16	29
Heggenus	268	278	280	230	86	Barnsijs	31	24	25	33	106
Roodborst	70	69	77	88	126	Goudvink	40	36	33	32	80
Nachtegaal	176	206	234	234	133	Rietgors	39	42	40	37	95
						Totaal aantal	3509	3582	3633	3720	106
						Aantal soorten	83	84	80	84	100

In bovenstaande tabel 5 worden de resultaten vergeleken van de 14 kavels die sinds 1985 jaarlijks zijn geïnventariseerd. (1a, 1b, 2, 6, 7, 8, 16, 51, 52, 64, 71, 72, 73 en 74). In de laatste kolom staat het indexcijfer voor 1988. Dit cijfer is gerelateerd aan het cijfer voor 1985.

VERSCHENEN SOORTEN

Aalscholver

In ons jaarverslag over 1986 maakten wij melding van het broeden van enkele Aalscholvers in kavel 45. In het verslag over 1987 moesten wij dit corrigeren omdat gebleken was dat deze vaststelling vooral gebaseerd was op het waarnemen van kunstmatige nesten. Het is daarom verheugend dat we ditmaal echt de Aalscholver aan de broedvogellijst van Meijndel kunnen toevoegen. In kavel 16 waren een groot deel van het seizoen tot 8 Aalscholvers aanwezig. Daarvan waren er 4 subadult. Begin mei werd een nest met een 'broedende' vogel waargenomen. In de weken daarna was het nest telkens bezet, maar er werden geen eieren gezien. Na 4½ week was het nest verdwenen, evenals de aalscholvers.

Roerdomp

Dit is de vierde keer in het onderzoek dat de Roerdomp als territoriumhouder is vastgesteld. De laatste keer was in 1985, ook in kavel 6. In 1983 werd de soort vastgesteld in de kavels 6 en 16 en in 1982 in de kavels 6 en 14.

Zomertaling

Van 1958 tot en met 1968 werd de Zomertaling jaarlijks vastgesteld, met een maximum van 6 paar in 1966. Daarna zijn er slechts opgaven van een enkel paar in 1971 en 1976. Er werden zelfs nauwelijks meer Zomertalingen waargenomen. En dan nu na 12 jaar opnieuw een broedgeval.



Griel

In één van de kavels werd de soort roepend waargenomen op 5 mei, 5 juni, 10 juni en 14 juni. Door een andere waarnemer werd reeds op 20 april een roepend exemplaar in dit kavel opgemerkt. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de door Hustings et al (1985) gestelde criteria. (Minimaal drie waarnemingen die meer dan een week na elkaar zijn verricht. Tenminste één waarneming moet in mei gedaan zijn en één in juni.)

In hetzelfde kavel werd ook in 1981 en 1984 de Griel vastgesteld. Omdat dit kavel in 1984 in het kader van het BPM werd geteld, werd het geval toen door SOVON beoordeeld, met als gevolg dat een territorium van de Griel niet werd geaccepteerd.

De 'officiële' literatuur gaat nog steeds uit van 1957 als laatste jaar voor het broeden van de Griel in Nederland.

Gele Kwikstaart

Voor het eerst sinds 1985 werd deze soort weer vastgesteld. Hij werd verder vastgesteld in de jaren '75, '76, '77, '79, '80, en '81, telkens op de bollen velden van kavel 74. Daarnaast kwam de soort in 1976 voor in kavel 71 en in 1982 in kavel 62. In 1977, '79 en '85 betrof het in kavel 74 de Engelse ondersoort.

Blauwborst

De Blauwborst is een nieuwe soort voor Meijndel. Het ontbreken van deze soort is altijd merkwaardig geweest, aangezien er in Meijndel voldoende geschikt biotoop lijkt te zijn. Zelfs het aantal waarnemingen is altijd uiterst gering geweest. De meest waarnemingen hadden betrekking op vangsten door het Vogelringstation.

Paapje

Van 1958 tot 1977 was het Paapje een jaarlijkse broedvogel, met een maximum van 14 paar in 1966. Daarna werd de soort slechts vastgesteld in de jaren 1981 (1 paar), '82 (4), '83 (1) en '85 (1).

Beflijster

De Beflijster is niet alleen een nieuwe broedsoort voor Meijndel, maar waarschijnlijk ook voor Nederland. Daarom zullen wij hier wat meer aandacht aan deze soort besteden. De Beflijster was tot nu toe uitsluitend doortrekker. Vooral in april en mei kunnen er soms flinke aantallen worden waargenomen.

Het gaat hier om de Noord-Europese ondersoort *Turdus torquatus torquatus*. De belangrijkste broedgebieden liggen in de hooglanden van Noorwegen, Schotland en Wales. Overwinterd wordt er vooral in de berggebieden rond de Middellandse Zee.

Het biotoop bestaat voornamelijk uit open gebieden met weinig struiken en bomen, hoewel er ook gebroed wordt in jong Berken- en Sparrenbos en in parklandschappen. (Cramp, 1988)

Door René Wanders werden in kavel 8 de volgende waarnemingen gedaan:

16 april ♂ aanwezig

26 april ♂ aanwezig

11 mei ♂ zingend, ♀ aanwezig

21 mei ♂ urenlang zingend

24 mei ♂ kort zingend

5 juni ♂ kort zingend, ♀ aanwezig

14 juni alarmerend vrouwtje achtervolgt Vlaamse Gaai.

De waarnemingen in april kunnen heel goed betrekking hebben op doortrekkers. Bij de overige waarnemingen lijkt dat uiterst onwaarschijnlijk. Deze waarnemingen wijzen volgens de SOVON-code allemaal op een waarschijnlijk broedgeval. Een probleem is dat er in de verschillende handleidingen (van Dijk, Hustings) kennelijk geen rekening is gehouden met de mogelijkheid dat er Beflijster in Nederland zouden kunnen broeden. Er zijn daarom geen interpretatie-criteria voor deze soort vastgelegd. Wij zijn echter van mening dat het feit dat dit een nieuwe soort voor Nederland is, geen reden is om scherpere criteria te hanteren dan voor andere soorten. Vijf hoogwaardige waarnemingen gedurende 10 geldige bezoeken wordt voor geen enkele andere soort geëist. We mogen dan ook rustig aannemen dat er op zijn minst sprake is geweest van een territorium, dat bezet werd door een paartje. Gezien de waarneming van 14 juni is zelfs daadwerkelijk broeden aannemelijk.

Het territorium lag in een hoog gedeelte van het kavel, waar mosachtig terrein wordt afgewisseld door uitgestrekte duindoornstruwelen en hier en daar een Meidoorn. Alle waarnemingen werden gedaan binnen een gebied van slechts 4 hectare. Als zangpost werd een dode meidoorn gebruikt, temidden van enkele vitale bomen.

Enkele jaren geleden werd in hetzelfde terreingedeelte ook een zingende Beflijster waargenomen. Bovendien werd later een eischaal van een Beflijster gevonden. Dit werd toen door de waarnemer niet voldoende geacht om daarop een broedgeval te baseren.

Grote Lijster

De Grote Lijster is sinds 1953 in 16 jaren vastgesteld, voor het laatst in 1983 in kavel 8. Het grootste aantal was 6 in 1975 en '78.

Grote Karekiet

Dit is de derde keer in het onderzoek dat deze soort werd vastgesteld. Eerder gebeurde dat in 1986 in kavel 14 en in 1976 in kavel 1a.

Boomklever

Voor het eerst sinds 1983 werd deze soort weer vastgesteld. Het is een jaarlijkse broedvogel in de vallei Meijndel, maar de hier gelegen kavels worden niet allemaal geïnventariseerd.

VERDWENEN SOORTEN

Krooneend

Deze soort werd tot nu toe alleen als territoriumhouder vastgesteld in 1983 in kavel 2 en in 1987 in kavel 6.

Turkse Tortel

De Turkse Tortel werd van 1973 tot en met 1983 jaarlijks vastgesteld met een maximum van 7 in 1978 en '79. Na die tijd waren er opgaven uit 1986 en '87. De soort werd sinds 1973 opgegeven voor de kavels 8, 31, 32, 33, 41, 42, 51, 61, 65 en 77. Er is ook nog een uitzonderlijke opgave uit 1963 voor kavel 8.

Kleine Bonte Specht

Deze soort werd 7 maal opgegeven sinds 1974 en wel in de jaren 1974, '75, '77, '78, '79, '85 en '87. De opgaven waren afkomstig uit de kavels 8, 65 en 71.

Fluiter

Vorig jaar was het de eerste keer dat de Fluiter in een geïnventariseerd kavel werd vastgesteld.

Grauwe Vliegenvanger

Van 1973 tot en met 1983 werd de soort jaarlijks vastgesteld, met een maximum van 6 in 1981. Zowel voor als na die periode was het voorkomen onregelmatig.

Zwarte Mees

Sinds 1975 werd de Zwarte Mees vrijwel jaarlijks vastgesteld, vooral in het dennenbos van de kavels 72 en 73.

Boomleeuwerik

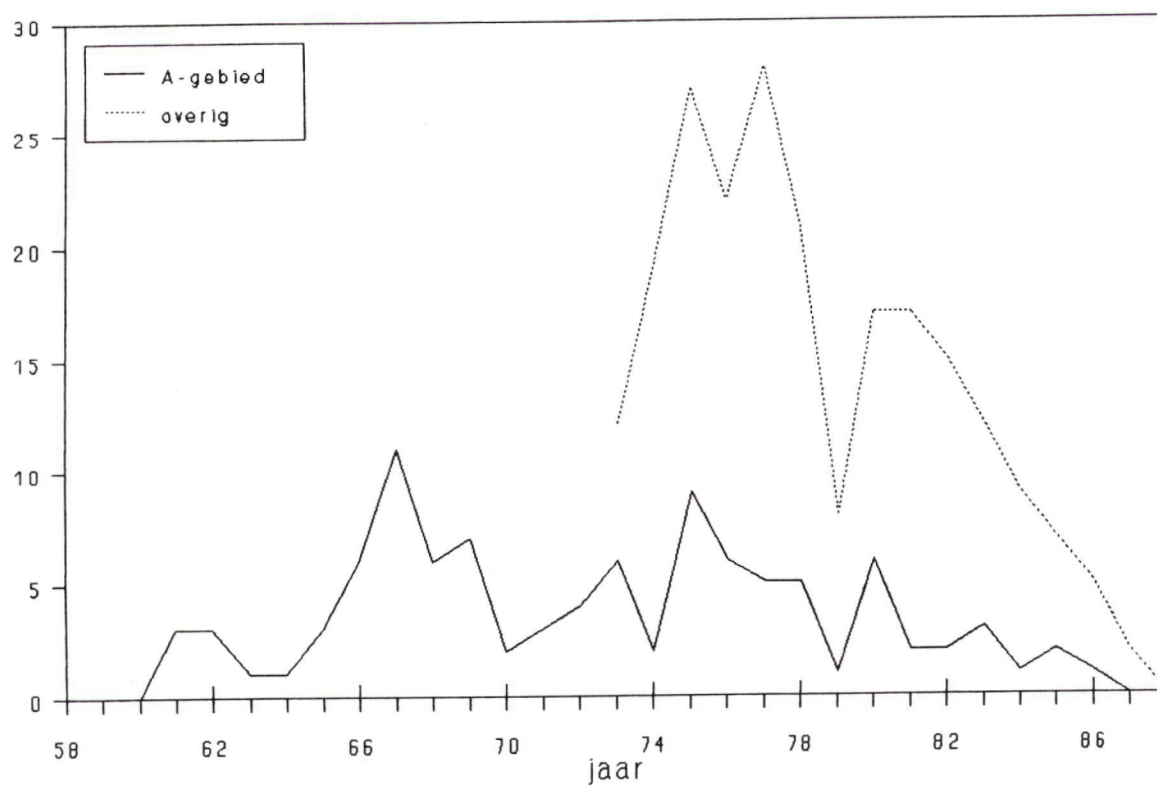
En dan nu het meest tragische aspect van het broedseizoen 1988. De Boomleeuwerik is waarschijnlijk verdwenen uit Meijendel. Sinds 1961 werd de soort jaarlijks vastgesteld, met een maximum van 36 paar in 1975.

In Figuur 4 is het verloop van de Boomleeuwerik weergegeven sinds de start van het onderzoek in 1958. De onderste reeks betreft de kavels 1a tot en met 17. Op een enkele uitzondering na zijn deze kavels jaarlijks geteld. De bovenste reeks betreft de andere kavels, die sinds 1973 in het onderzoek zijn betrokken. Deze kavels zijn niet allemaal jaarlijks geteld, maar onder de voor de Boomleeuwerik relevante kavels was vooral in de periode tot 1983 niet veel verloop. Er zijn altijd kavels geweest die niet werden geteld, maar waar wel Boomleeuweriken zaten. Dat bleek nog in 1987 in kavel 85. Er zijn nu echter geen waarnemingen uit niet-getelde kavels bekend geworden. Integendeel, in kavel 12a, sinds 1961 één van de bolwerken, kwam de Boomleeuwerik in 1988 zeker niet meer voor. Hoewel het natuurlijk mogelijk is dat er ergens een paar aan de aandacht is ontsnapt, mogen we aannemen dat het met de Boomleeuwerik in Meijendel is afgelopen.

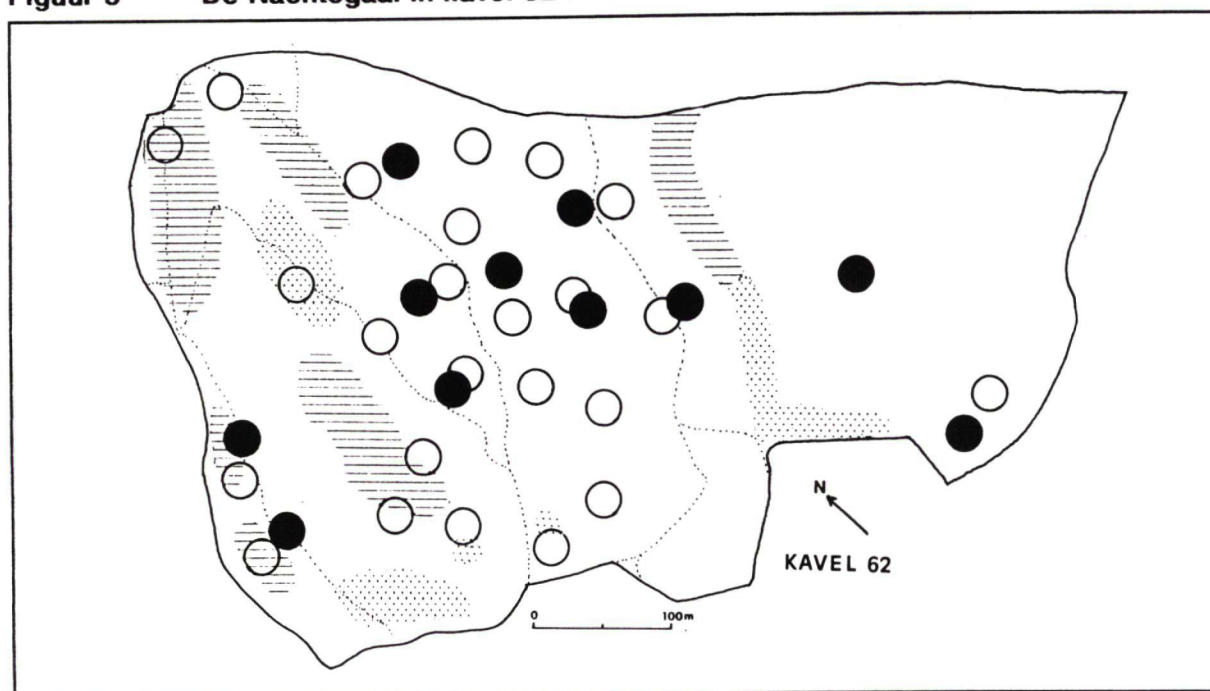
NACHTEGAAL

Als we tabel 4 en tabel 5 bekijken, lijkt de sterke toename van de Nachtegaal in de laatste jaren tot stilstand gekomen. Van kavel tot kavel zijn er echter grote verschillen. Zo is de nachtegaal in de kavels 2, 45 en 8 ten opzichte van 1987 nog wel flink toegenomen, terwijl de soort vooral in de kavels 1a en 62 sterk afnam. De afname in kavel 62 van 20 naar 11 paar werd toegeschreven aan de terreinomstandigheden. Door de natte winter en voorjaar was het Kijfhoekbos gedurende het broedseizoen plaatselijk zo nat, dat er Wilde Eenden rondzwommen. Het viel op dat in de natste gedeelten veel minder nachtegalen werden waargenomen. (zie Figuur 5)

Figuur 4 Boomleeuwerik 1958 - 1988



Figuur 5 De Nachtegaal in kavel 62



Gestreept: onder water, gestippeld: zeer nat
 Open: territoria 1987, gesloten: 1988

BODEMBROEDERS

Van de 131 broedsoorten sinds 1958 (zie tabel 6), worden er jaarlijks rond de 90 vastgesteld. Van ruim 60 soorten mag worden aangenomen dat ze jaarlijks aanwezig waren. Het zal daarom duidelijk zijn dat het verschijnen en verdwijnen van soorten niets bijzonders is.

Het verschijnen van soorten wordt meestal wel opgemerkt. Het verdwijnen of onregelmatig worden van soorten gaat meestal sluipend. Ineens blijken ze weg te zijn. Waar zijn bijvoorbeeld Patrijs, Kleine Plevier, Tureluur, Oeverzwaluw, Spotvogel, Grauwe Klauwier, en Geelgors gebleven? Deze werden voor het laatst vastgesteld in respectievelijk 1984, 1974, 1972, 1975, 1982, 1983 en 1981.

Soms echter ontstaat er ongerustheid over het voortbestaan van een soort in Meijndel. Zo is er al enige jaren ongerustheid over de Wulp. Het aantal waarnemingen neemt af en ook het aantal vastgestelde territoria.

In fig. 5 is het aantal territoria weergegeven in de kavels 1a t/m 17 vanaf 1958. De aantallen voor de laatste jaren zijn voor een deel berekend. De soort blijkt al vanaf 1977 achteruit te gaan, hetgeen verband kan houden met het dicht groeien van het duin met struweel. De laatste drie jaar gaat de afname echter veel sneller. In het broedseizoen 1988 zullen er niet veel meer dan 10 paar Wulpen in Meijndel hebben verbleven, terwijl er in eerdere jaren soms wel 10 paar per kavel werden opgegeven. Als de huidige trend zich voortzet, zal de Wulp mogelijk reeds in 1990 uit Meijndel verdwenen zijn.

Het ligt voor de hand om deze snelle achteruitgang aan de vos te wijten. Bij de meeuwen is deze invloed duidelijk. In ieder geval gaat daar een sterke afname samen met sterke predatie door de vos. (zie o.a. Wanders & v.d. Meer 1988). De vos werd aan het eind van de jaren 70 voor het eerst in Meijndel waargenomen. De invloed bij de meeuwen werd in 1984 duidelijk merkbaar. Verwacht mag dan ook worden dat de invloed van de vos toen (of enkele jaren eerder) ook op andere grote bodembroeders merkbaar moet zijn geworden. In fig. 5 t/m fig. 7 staan de aantallen van enkele van deze soorten.

Hoewel de Kievit in Meijndel al zeker 30 jaar achteruit gaat, blijkt dat er sinds 1983 sprake is van een versnelde achteruitgang. De relatief grote toename in 1988 moet vrijwel zeker worden toegeschreven aan het natte voorjaar, hetgeen nog eens duidelijk maakt dat de gesteldheid van het terrein voor deze soort waarschijnlijk belangrijker is dan de mate van predatie.

De Scholekster gaat sinds 1983 achteruit na een jarenlange toename. Aangezien echter deze soort ook in de eerste 10 jaar van het onderzoek achteruit ging, kunnen we niet stellen dat de huidige achteruitgang door de vos komt.

Bij de overige soorten in de figuren zijn geen plotselinge veranderingen zichtbaar. Ze zijn min of meer stabiel (zwemeenden) of ze nemen zelfs licht toe (duikeenden en bergeend).

Een soort die de laatste jaren wel sterk is achteruit gegaan, is de Nijlgans. Er lijken maar weinig mensen te zijn die dit betreuen.

Helaas ontbreekt het ons aan voldoende gegevens over de Fazant. Als we naar de laatste paar jaar kijken, dan zit er geen duidelijke ontwikkeling in het verloop. Dat is waarschijnlijk misleidend. Aangezien bij onze inventarisaties vooral wordt uitgegaan van het aantal kraaiende hanen, geven de cijfers geen goed beeld van de totale populatie of van het aantal broedgevallen. Hoewel er geen concrete cijfers over beschikbaar zijn, is het duidelijk dat er een grote verschuiving heeft plaatsgevonden in de geslachtsverhouding. Vroeger was een haan met 5 a 6 hennen een vrij normaal gezicht. Tegenwoordig lijkt een haan al blij mogen zijn als hij een harem van 2 hennen bij elkaar krijgt. In het Noord-Hollands Duinreservaat werd geconstateerd dat vooral de hennen door de vos worden gepredeerd (Mulder 1988).

fig. 6 Wulp, Kievit, Scholekster

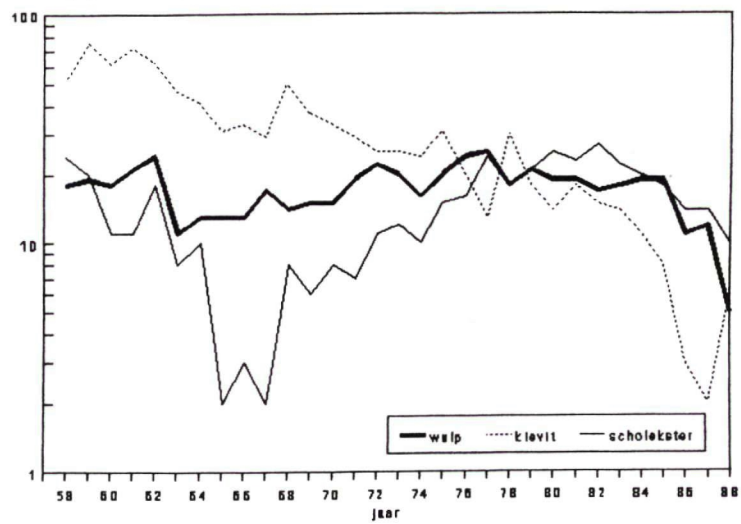


fig. 7 Wilde eend, Krakeend, Slobeend

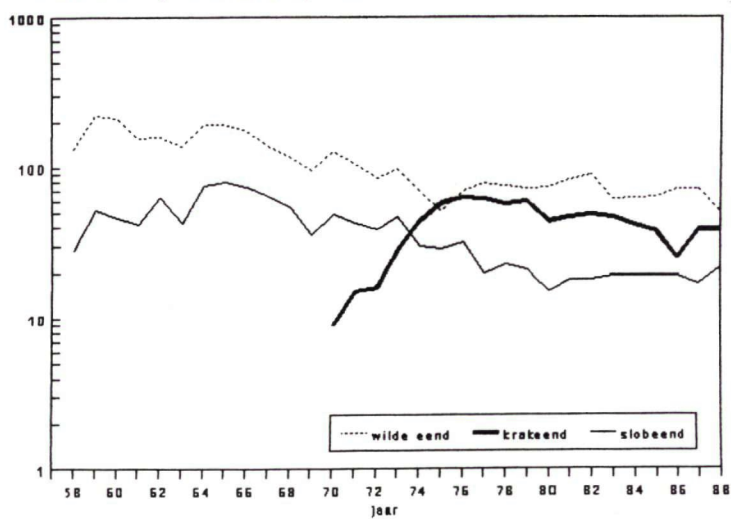
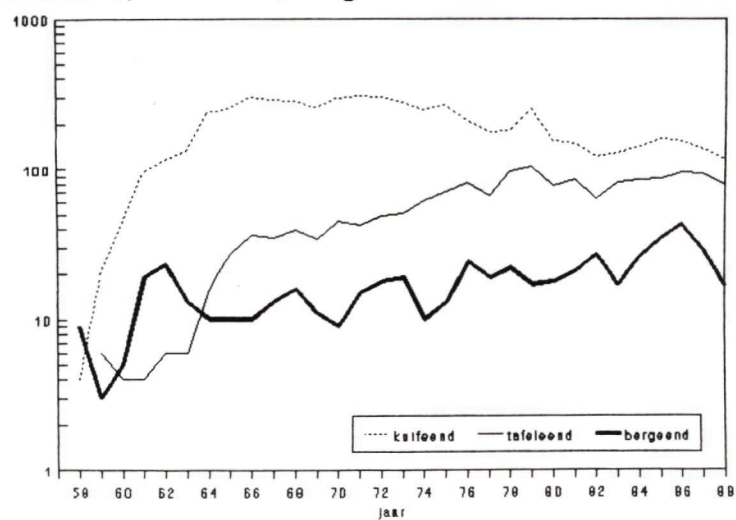


fig. 8 Kuifeend, Tafelend, Bergeend



tabel 6 Broedsoorten sinds 1958 met het aantal jaren waarin vastgesteld

Aalscholver 1	Grote Lijster 16	Roodborst 28
Baardmannetje 1	Heggemus 31	Roodborsttapuit 31
Barmsijs 18	Holenduif 9	Rouwkwikstaart 1
Beflijster 1	Houtduif 31	Scholekster 31
Bergeend 31	Houtsnip 21	Sijs 1
Blauwborst 1	Huismus 16	Slobeend 31
Blauwe Kiekendief 1	Kauw 21	Snor 3
Boerenwaluw 10	Kievit 31	Sperwer 1
Bontbekplevier 1	Kleine Bonte Specht 7	Spotvogel 12
Bonte Vliegenvanger 6	Kleine Karekiet 25	Spreeuw 22
Boomklever 6	Kleine Mantelmeeuw 31	Sprinkhaanrietz. 31
Boomkruiper 14	Kleine Plevier 7	Staartmees 30
Boomleeuwerik 27	Kluut 1	Steenuil 1
Boompieper 31	Kneu 31	Stormmeeuw 31
Boomvalk 19	Knobbelzwaan 12	Tafeleend 30
Bosrietzanger 25	Koekoek 29	Tapuit 31
Bosuil 17	Kokmeeuw 11	Tijftjaf 24
Braamsluiper 31	Koolmees 31	Torenavalk 21
Bruine Kiekendief 4	Krakeend 19	Tortelduif 31
Buizerd 2	Kramsvogel 4	Tuinfluit 28
Dodaars 31	Krooneend 2	Tureluur 8
Draaihals 2	Kruisbek 1	Turkse Tortel 14
Ekster 31	Kuifeend 31	Veldleeuwerik 28
Engelse Gele Kwikstaart 3	Kuifleeuwerik 10	Velduil 1
Fazant 31	Kuifmees 14	Vink 15
Fitis 31	Mandarijneend 1	Vlaamse Gaai 30
Fluiter 1	Matkop 17	Waterhoen 31
Fuut 25	Meerkoet 31	Waterral 20
Geelgors 9	Merel 31	Wielewaal 16
Gekraagde Roodstaart 31	Nachtegaal 31	Wilde Eend 31
Gele Kwikstaart 6	Nachtzwaluw 3	Winterkoning 31
Geoorde Fuut 23	Nijlgans 16	Wintertaling 26
Glanskop 21	Oeverzwaluw 5	Witoogeend 2
Goudhaantje 3	Paapje 25	Witte Kwikstaart 27
Goudvink 22	Patrijs 14	Woudaapje 3
Grasmus 31	Pauw 2	Wulp 31
Graspieper 28	Pimpelmees 25	Zanglijster 28
Grauwe Klauwier 22	Porceleinhoen 2	Zilvermeeuw 31
Grauwe Vliegenvanger 15	Putter 9	Zomertaling 14
Griel 2	Ransuil 26	Zwarte Kraai 24
Groene Specht 23	Rietgors 31	Zwarte Mees 10
Groenling 25	Rietzanger 28	Zwarte Roodstaart 12
Grote Bonte Specht 15	Ringmus 20	Zwarte Specht 9
Grote Karekiet 3	Roerdomp 4	Zwartkop 27

VELDWAARNEMINGEN

Ook buiten het broedseizoen worden er in Meijndel vogels geteld. In de maanden september tot en met februari gebeurt dit door middel van maandelijkse punt-transect-tellingen (PTT). Het principe van de PTT-tellingen is dat er langs een vaste route, op vaste punten gedurende een vaste tijd wordt geteld. De tellingen zijn in de eerste plaats opgezet om de DWL gegevens te kunnen verstrekken ten behoeve van het beheer. Van belang daarbij is om te weten op welke plaatsen welke soorten voorkomen. Daarom kunnen we de gegevens hier slechts op een beperkte manier presenteren. Voor een verdere beschrijving van de methode zie VWG Meijndel (1986).

Hoewel deze methode sterk is gestandaardiseerd, is het moeilijk om op basis van deze gegevens iets te zeggen over de mate van voorkomen van de soorten in geheel Meijndel. In tabel 7 beperken we ons dan ook tot de aanwezigheid per maand. De cijfers geven het aantal jaren weer dat de soorten in de gegeven maand zijn waargenomen. De gegevens in deze tabel zijn niet alleen afkomstig van de PTT wintertellingen, maar ook van de tellingen in het broedseizoen, een deel van de PTT-tellingen van SOVON in Meijndel, de waarnemingen van de vogelvangers van VRS Meijndel en alle 'losse' waarnemingen.

De gegevens van september 1985 tot en met augustus 1988 zijn in de tabel bij elkaar gevoegd. Zo geeft een 3 aan dat de soort in drie jaar in de betrokken maand is waargenomen. De cijfers zeggen dus niets over aantallen. Ze zeggen alleen iets over de periode in het jaar waarin de soorten aanwezig zijn. Er is geen onderscheid gemaakt tussen verblijvende en overvliegende vogels.

In de betrokken periode werden 222 soorten waargenomen. In fig. 9 staat het aantal waargenomen soorten per maand, per jaar. Het lage aantal in juli en augustus wordt waarschijnlijk vooral veroorzaakt door een lagere telactiviteit in die maanden.

In tabel 8 staan de eerste waarnemingsdata voor enkele zomervogels. Ter vergelijking zijn ook de data opgenomen uit het direct ten noorden van Meijndel gelegen Berkheide (van Ommering, 1989).

Enkele bijzondere waarnemingen

Van eind december 1987 tot begin maart 1988 verbleef een **Waterspreeuw** bij de filterbakken van het pompstation. Het ging hierbij om de Noord Europese vorm *Sinclus sinclus sinclus*. Voor zover valt na te gaan, was er nog niet eerder een Waterspreeuw in Meijndel waargenomen.

In de maanden december '87, januari en maart '88 werd op verschillende plaatsen een mannetje **Rosse Stekelstaart** waargenomen. Deze eendesoot is afkomstig uit Noord-Amerika, maar in Engeland bestaat al tientallen jaren een verwilderde populatie.

In de laatste dagen van april werd in de plassen van de kavels 4 en 6 een mannetje **Blauwvleugeltaling** gezien. Deze soort komt in het wild voor in Amerika, maar komt ook nogal eens voor in watervogelcollecties. Hoe dan ook, hij trok in ieder geval veel publiek.

In de periode van 15 t/m 24 mei werden op verschillende plaatsen **Roodpootvalken** gezien. Veelal was dat in de namiddag als ze aan het foerageren waren boven de plassen. In deze periode verbleven er tenminste 3 exemplaren in het duin. Deze soort is afkomstig uit Oost Europa en Azië.

tabel 7

Waarnemingen per maand sept 1985 - aug 1988

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Aalscholver	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Appelvink	.	.	1	2	.	1	.	.	.	.	.	.
Baardmannetje	1	1	1	.	.	.	.	.	3	1	1	.
Barmsijs	2	1	3	3	3	3	3	1	3	3	1	2
Beflijster	.	.	1	3	3	1	.	.	3	.	.	.
Bergeend	3	3	3	3	3	3	2	1	3	2	2	3
Bergfluit	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.
Bladkoninkje	.	.	.	.	.	.	.	2	1	.	.	.
Blauwborst	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Blauwe Kiekendief	3	2	.	2	.	.	.	1	3	3	2	.
Blauwe Reiger	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Blauwvleugeltaling	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Boerenzwaluw	.	.	1	3	3	3	3	2	3	3	.	.
Bokje	1	1	.	.	.	.	.	.	.	2	1	.
Bontbekplevier	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.
Bonte Kraai	3	1	.	.	.	.	.	.	2	3	2	.
Bonte Strandloper	.	.	1	.	.	.	.	.	1	1	.	.
Bonte Vliegenvanger	.	.	.	1	1	.	.	2	.	.	.	.
Boonklever	.	2	.	1	1	2	2	1	1	1	.	.
Boonkruiper	1	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	.
Boonleuwerik	.	2	2	2	3	1	.	.	1	3	3	.
Boonpieper	.	.	1	3	3	3	1	2	3	3	.	.
Boonvalk	.	.	.	3	3	3	2	3	3	3	.	.
Bosrietzanger	.	.	.	.	3	3	3	1	1	.	.	.
Bosruiter	.	.	.	.	.	2	2	1	.	.	.	.
Bosuul	.	1	2	3	3	3	1	.	2	3	1	1
Braamsluiper	.	.	.	3	3	3	3	2	3	.	.	.
Brandgans	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	1	.
Brilduiker	3	3	3	3	2	.	.	.	1	3	3	.
Bruine Kiekendief	.	.	1	2	3	2	.	3	3	2	.	.
Buizerd	3	3	3	2	3	2	.	3	3	3	3	3
Canadese Gans	.	.	.	1	2	.	.	.	.	.	.	.
Casarca	.	.	1	2	2	.	.	.	.	.	.	.
Dodaars	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	.
Draaihals	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.
Drieteenmeeuw	.	.	.	.	.	.	1	.	1	2	.	.
Drieteenstrandloper	1	1	.	.	.	.	.	.	1	1	.	.
Duinpieper	.	.	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.
Dwergmeeuw	.	.	1	1	.	.	1	1	.	.	.	.
Dwergstern	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.
Ekster	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Europese Kanarie	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Fazant	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Fitis	.	.	2	3	3	3	3	3	2	.	.	.
Fluiter	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Frater	.	.	.	.	.	.	.	.	3	1	.	.
Fuut	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	.
Geelgors	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.
Gekraagde Roodstaart	.	.	.	3	3	3	2	3	2	1	.	.
Gele Kwikstaart	.	.	.	3	3	.	.	2	2	1	.	.
Geoorde Fuut	1	.	.	3	3	3	3	1	2	.	1	.
Gierzwaluw	.	.	.	2	3	3	3	1	2	.	.	.
Glanskop	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Goudhaantje	3	2	1	2	.	.	1	2	3	3	3	3
Goudplevier	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.
Goudvink	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Grasmus	.	.	.	3	3	3	3	2	3	.	.	.
Graspieper	2	2	3	3	3	3	1	3	3	3	3	3
Gauwe Gans	1	2	2	3	1	1	1	2	.	3	2	3
Gauwe Kiekendief	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Gauwe Klauwier	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.
Gauwe Vliegenvanger	.	.	.	.	1	2	.	2	2	.	.	.
Griel	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.
Groene Specht	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Groenling	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Groenpootruiter	.	.	.	2	2	3	2	3	2	.	1	.
Grote Barmsijs	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1	1	.
Grote Bonte Specht	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Grote Gele Kwikstaart	1	.	.	.	1	1	.	1	2	3	.	1
Grote Karekiet	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.
Grote Lijster	1	1	1	3	.	.	.	.	1	3	1	1
Grote Mantelmeeuw	2	.	1	.	.	.	.	1	1	3	3	3
Grote Pieper	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Grote Stern	.	.	.	.	.	2	.	2	1	.	.	.
Grote Zaagbek	3	1	1	.	.	.	.	.	.	1	1	.
Grutto	.	.	2	2	3	3	1	.	.	.	.	.
Havik	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Heggenus	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Holenduif	1	1	3	3	3	3	.	3	1	2	3	1
Houtduif	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Houtsnip	3	3	3	3	3	3	.	.	3	3	3	.
Huisvlieg	.	2	.	3	3	3	2	2	2	.	2	1
Huiszwaluw	.	.	.	2	3	3	.	2	2	1	.	.
IJseend	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.
IJsgors	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.
IJsvogel	.	.	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.
Indische Gans	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.
Jan van Gent	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Japanse Nachtegaal	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.
Kauw	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Keep	2	1	2	3	.	.	.	.	2	3	3	1
Kemphaan	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.
Kievit	1	1	2	3	3	3	3	2	2	3	2	2
Kleine Bonte Specht	1	1	1	.	1	.	.	1	1	3	2	.
Kleine Jager	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.
Kleine Karekiet	.	.	.	3	3	3	3	3	3	3	.	.
Kleine Mantelmeeuw	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kleine Plevier	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.
Kleine Zwaan	1	.	.	.	.	.	.	.	1	2	1	.
Kluut	.	.	1	.	2	1	.	1	.	.	.	.
Kneu	.	.	3	3	3	3	3	2	3	3	2	.
Knobbelzwaan	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Koekoek	.	.	1	3	3	3	2	.	.	.	.	.
Kokmeeuw	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3
Kolgans	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1	2	.
Koolmees	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Koperwiek	2	2	2	2	.	.	.	.	2	3	3	.
Kraanvogel	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Krakeend	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kramsvogel	3	3	1	3	1	1	.	2	3	3	3	3
Krombekstrandloper	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.
Krooneend	1	.	1	2	1	.	1	.	1	1	1	2

tabel 7 (vervolg)

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Kruisbek	.	.	.	1	.	1	1	.	1	2	.	.
Kuifduiker	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	2
Kuifeend	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kuifleeuwerik	.	1	.	1	2	2	.	.	.	.	.	.
Kuifmees	3	3	3	3	3	3	1	1	2	3	3	2
Lepelaar	.	.	1	1	2	3	2	2	1	.	.	.
Matkop	3	3	2	3	3	2	1	3	3	3	2	2
Meerkoet	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Merel	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Middelste Bonte Specht	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.
Middelste Jager	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.
Middelste Zaagbek	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Nachtegaal	.	.	.	3	3	3	3	3	2	.	.	.
Nijlgans	3	3	3	3	3	3	1	1	2	2	3	3
Nonnetje	1	2	3	.	.	.	.	.	.	1	3	.
Noordse Stormvogel	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.
Oeverloper	.	.	1	3	3	2	3	3	1	.	.	.
Oeverpieper	.	.	2	.	.	.	.	.	3	1	.	.
Oeverzwaluw	.	.	2	2	1	1	1	.	.	.	.	.
Paapje	.	.	2	3	1	.	1	3	.	.	.	.
Parelduiker	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Patrijs	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.
Pijlstaart	.	.	2	1	1	.	.	1	2	2	1	.
Pimpelmees	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Porcelainhoen	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Purperreiger	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.
Putter	1	2	2	3	3	2	1	.	1	3	3	3
Ransuil	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Regenwulp	.	.	2	2	.	2	2	.	.	.	.	.
Rietgans	2	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	.
Rietgors	.	.	3	3	3	3	3	3	3	3	.	.
Rietzanger	.	.	3	3	3	1	2	2	.	.	.	.
Ringmus	1	2	1	3	3	3	1	2	3	3	1	.
Rode Wouw	.	1	2	.	.	.	1	.	.	.	.	.
Roek	.	.	.	.	.	.	.	2	3	2	.	.
Roerdomp	2	2	2	2	2	2	1	1	1	3	3	3
Roodborst	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Roodborsttapuit	1	.	3	3	3	3	1	.	2	1	.	.
Roodhalsfuut	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Roodkeelduiker	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Roodmus	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Roodpootvalk	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Rosse Grutto	.	.	1	1	.	.	1	1	.	.	1	.
Rosse Stekelstaart	1	.	1	.	.	.	.	.	.	1	.	.
Rotgans	.	.	1	.	.	.	.	1	1	1	.	.
Roze Spreeuw	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.
Ruigpootbuiserd	1	1	1	.	.	.	.	1	2	2	.	.
Scholekster	.	3	3	3	3	3	1	3	.	1	1	.
Sijs	2	2	1	2	1	1	1	.	3	3	3	3
Slechtvalk	.	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.
Slobeend	3	.	2	3	3	2	1	3	3	3	3	3
Smelleken	.	1	.	1	2	1	.	1	2	3	.	.
Smient	3	.	.	.	.	.	.	.	1	.	2	.
Sneeuwgors	.	1	1	.	.	.	.	.	2	2	1	.
Snor	.	.	2	2	.	.	.	.	.	.	.	.
Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Sperwer	3	3	3	3	.	1	.	1	3	3	3	3
Spotvogel	.	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.
Spreeuw	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Sprinkhaanrietzanger	.	.	.	3	3	3	3	1	1	.	.	.
Staatmees	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3
Steenuil	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Stormmeeuw	3	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
Tafeleend	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Tapuit	.	2	3	3	3	3	3	2	1	.	.	.
Tijftjaf	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
Toppereend	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Torenvalk	2	3	3	3	3	3	1	2	3	3	3	3
Tortelduif	.	.	.	3	3	3	3	2	2	.	.	.
Tuinfluitier	.	.	1	3	3	3	2	3	2	.	.	.
Tureluur	.	2	3	3	3	3	2	1	.	.	.	.
Turkse Tortel	.	.	3	2	2	.	.	2	.	1	1	.
Valkparkiet	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Veldleeuwerik	2	2	2	2	3	3	1	1	1	3	3	2
Velduil	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vink	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3
Visarend	.	.	2	2	.	.	1	3	2	.	.	.
Visdief	.	.	1	2	3	3	2	1	1	.	.	.
Vlaamse Gaai	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vuurgoudhaantje	.	2	2	.	.	.	1	2	3	1	1	.
Waterhoen	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3
Waterpieper	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Waterral	3	2	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3
Watersnip	2	.	3	3	.	.	1	3	3	3	3	3
Waterspreeuw	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Wespendief	.	.	.	1	.	.	2	2	.	.	.	.
Wielewaal	.	.	.	2	3	2	1	.	.	.	.	.
Wilde Eend	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Wilde Zwaan	3	3	3	1	.	.	.	.	1	3	3	.
Winterkoning	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Wintertaling	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Witgatje	1	.	1	3	1	3	2	3	3	2	1	1
Witte Kwikstaart	.	1	1	1	1	.	1	.	.	.	.	.
Wulp	2	2	3	3	3	3	1	2	3	1	2	2
Zanglijster	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3
Zilvermeeuw	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zilverplevier	1	.	1	.	2	1	.	1	2	1	1	.
Zomertaling	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Zwarte Kraai	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zwarte Mees	.	1	2	2	2	.	.	1	3	2	.	.
Zwarte Ooievaar	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.
Zwarte Roodstaart	.	1	2	1	1	1	.	.	2	1	.	.
Zwarte Ruiter	1	.	1	2	1	3	1	2	2	.	1	.
Zwarte Specht	3	.	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3
Zwarte Stern	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.
Zwarte Wouw	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.
Zwarte X Bonte Kraai	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zwarte Zee-eend	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Zwarte Zwaan	1	.	.	1	2	2	2	.	1	1	1	.
Zwartkop	.	.	3	3	3	3	3	3	3	2	1	.
Zwartkopmeeuw	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.

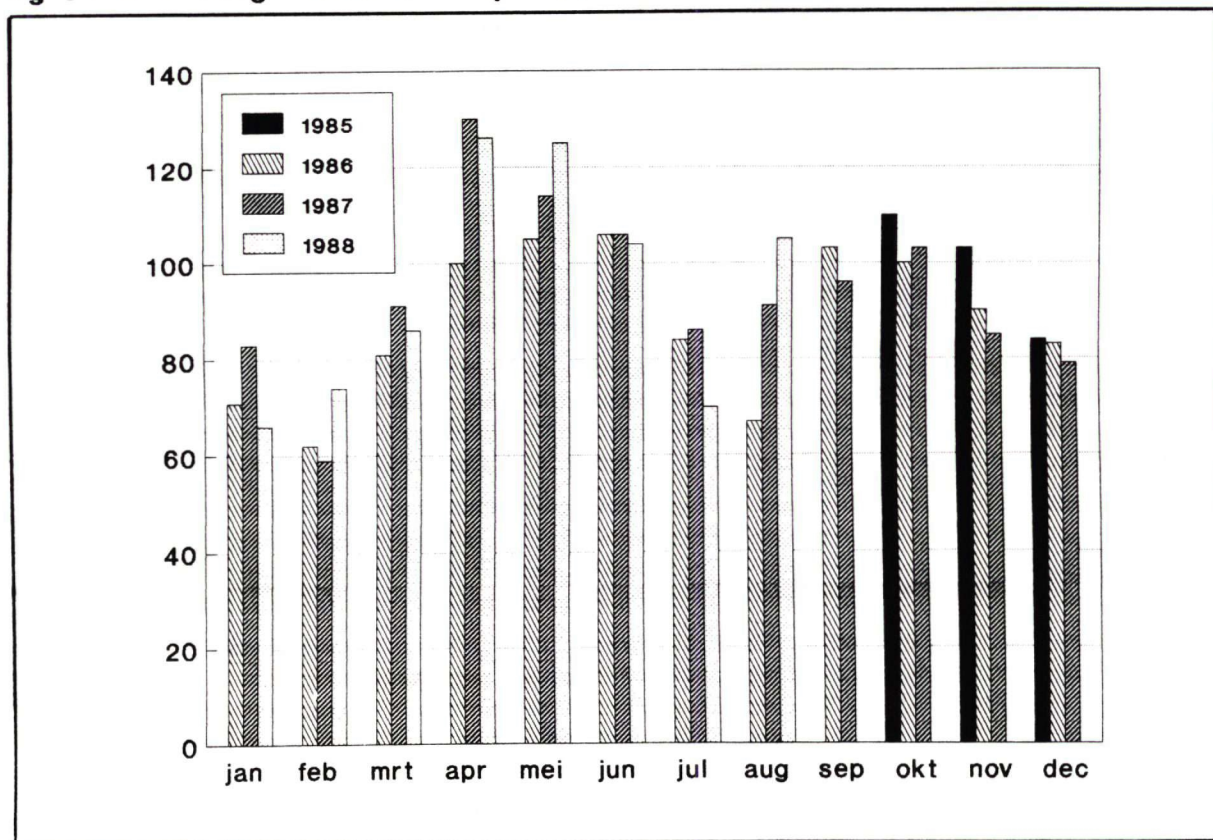
Zie pagina 21 voor een verklaring der cijfers

tabel 8

Eerste waarnemingen van zomervogels in Meijendel en Berkheide

soort	Meijend.	Berkh.	soort	Meijend.	Berkh.
Wulp	06-03	14-02	Rietzanger	12-04	30-04
Graspieper	09-03	?	Sprinkhaanrietz.	12-04	12-04
Roodborsttapuit	24-03	20-03	Braamsluiper	13-04	17-04
Fitis	28-03	31-03	Koekoek	13-04	12-04
Blauwborst	01-04	?	Grasmus	16-04	16-04
Nachtegaal	05-04	16-04	Tortelduif	17-04	19-04
Kleine Karekiet	06-04	23-04	Tuinfluitier	20-04	22-04
Tapuit	06-04	20-03	Geoorde Fuut	24-04	?
Zwartkop	06-04	16-04	Boomvalk	06-05	24-04
Boompieper	10-04	02-04	Bosrietzanger	08-05	16-04
Paapje	10-04	23-04	Wielewaal	12-05	08-05
Gekr. Roodstaart	11-04	19-04			

fig. 9 Aantal waargenomen soorten per maand 1985 - 1988



OVERIGE DIEREN EN PLANTEN

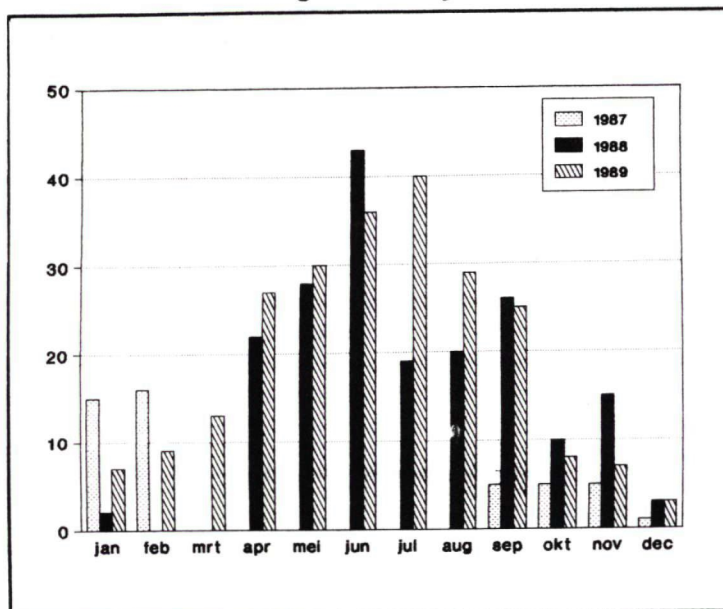
ZOOGDIEREN

Zoals in het vorige verslag reeds gemeld, was er in het najaar van 1987 een explosie van myxomatose onder de **konijnen**. Als gevolg daarvan is het aantal konijnen zeer sterk gedaald, zoals te zien in fig. 10.

Deze figuur geeft de getelde maandmaxima weer sinds 1987. Niet in elke maand is geteld. Opvallend zijn de verschillen vooral in december en januari. Na de sterke terugval volgde er toch al weer snel herstel. In 1988 werden in kavel 2 op 21 april de eerste jongen waargenomen. Het aantal steeg toen ook snel. In het begin van deze maand waren er nog maar 6, en aan het einde 22.

Zwarte konijnen werden gemeld uit de kavels 3, 4 en 52. Waarschijnlijk gaat het hier om één populatie.

fig. 10 Konijn kavel 2 1987 -1989



Hoewel de **Vos** in heel Meijndel talrijk is, werd de soort uit slechts enkele kavels gemeld. Als prooien werden **Fazant vrouw**, **jonge Vlaamse Gaai**, **Zilvermeeuw**, **Kleine Mantelmeeuw**, **Krakeend** en **Postduif** opgegeven.

Waarnemingen van **Egels** kwamen uit de kavels 2, 4, 13s, 64 en 78

Eekhoorns werden gemeld uit de kavels 52, 53 en 71.

In oktober 1987 werden sporen van een **Ree** gevonden in kavel 12a. Van oktober '87 tot maart '88 was dat ook het geval in kavel 1b.

Een **Hermelijn** werd gezien in kavel 2 en **Wezels** in de kavels 4, 6, en 52.

Uit de kavels 4, 6 en 73 kwamen meldingen van **Bunzings**.

INSEKTEN EN PLANTEN

De eerste poppen van Lieveheersbeestjes werden in de eerste week van mei gezien. Een maand later was er in een groot deel van het duin een explosie van Zevenstippelige Lieveheersbeestjes. Op enkele plaatsen werden toen 120 exemplaren per vierkante meter geteld. Voor het merendeel larven en poppen. Op 5 juni waren de eerste volwassenen aan het uitkomen.

Op 18 mei werden de eerste rupsen van stippelmotten geconstateerd op Kardinaalsmuts en Meidoorn. Drie weken later waren de Kardinaalsmutsen vrijwel kaalgevreten, terwijl ook veel meidoorns ernstig waren aangetast. Opvallend is de geur van de rupsen op Meidoorn. Een goede neus kan ze op 50 meter afstand ruiken. Een maand na het hoogtepunt van de vraat waren Meidoorn en Kardinaalsmuts vrijwel helemaal hersteld.

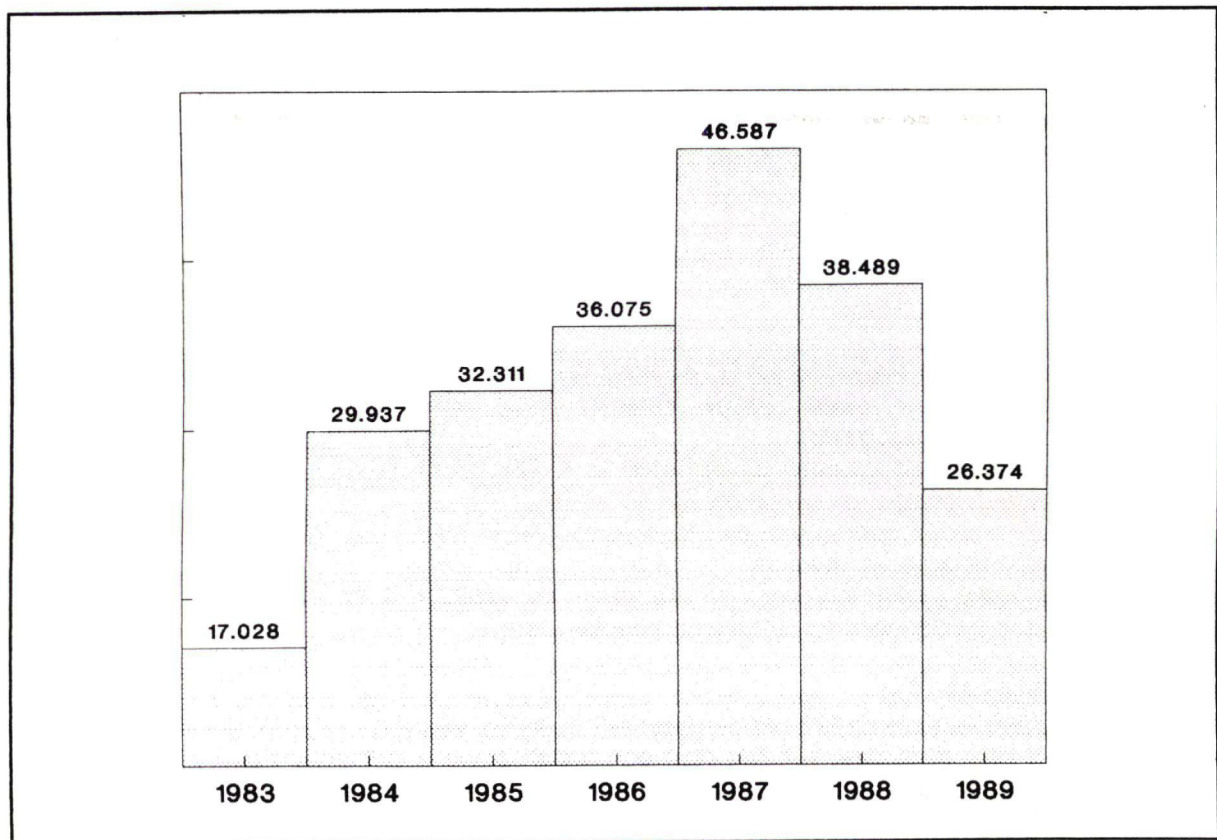
Pas op 25 mei werd voor het eerst een **Jacobsvlinder** gezien, op 9 juni gevolgd door een tweede. Dit zouden enkele van de zeer weinigen blijven. Slechts op een enkele plaats verschenen er dan ook wat zebrarupsen, zodat het **Jacobskruiskruid** ongestoord zijn gang kon gaan. Het werd voor het kruiskruid dan ook een goed jaar, hoewel niet van een echt topjaar gesproken kon worden. Doordat de planten vrij ijl waren, werden er zelden gesloten vegetaties gevormd, zoals dat bijvoorbeeld in 1978 en 1985 het geval was.

In 1988 waren veel planten opvallend talrijk aanwezig, mogelijk door de afgenomen begrazing door konijnen. In april was het Voorjaarshelmkruid zeer opvallend. Het kwam op meer plaatsen voor dan ooit en de bloei was uitbundig. Doordat de grote gele velden vaak omzoomd werden door paarse Hondsdraf, leverde dat een schitterend beeld op.

Ook in 1988 werden door Adrie Remeus en Frank van der Meer de Rietorchissen van de Klip geteld. Het waren er 38489, dat is ruim 18% minder dan in 1987. Dat is mogelijk een gevolg van de natte winter en voorjaar.

fig. 11 laat de aantallen zien sinds 1983.

fig. 11 **De Rietorchissen van de Klip**



SLOT

Ik dank alle waarnemers voor het vele werk dat zij hebben verzet en het geduld dat zij hebben gehad tijdens het wachten op hun verslag.
Veel dank ook voor de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage voor de verleende gastvrijheid en de vele verleende faciliteiten.



Literatatuur

- Cramp, S, 1988**
Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa, vol.5
Oxford University Press
- Dijk, van, 1985**
Handleiding Broedvogel-monitoringproject
SOVON, Arnhem
- Hustings et al, 1985.**
Natuurbeheer in Nederland deel 3, Vogelinventarisatie.
Pudoc, Wageningen
- Mulder, J. L, 1988**
De vos in het Noordhollands Duinreservaat
RIN rapport 88/44
- Ommering, G. van, 1989**
Jaarverslag vogelpopulatie-onderzoek Berkheide
Werkgroep Berkheide, Leiden
- Wanders, H. en H.P van der Meer, 1988**
Meeuwengroep Meijendel, jaarverslag 1987
in: Vogelonderzoek in Meijendel, Den Haag

CORRECTIES OP HET JAARVERSLAG 1987

Op pagina 23 staat tabel 6 met de broedvogels in kavel 2 sinds 1978.
Daarin zijn enkele fouten opgemerkt.
In 1978 zaten er niet 7, maar 17 paar meerkoeten en in 1981 niet 1, maar 11 paar merels.